

Birger Sjöberg (1885-1929)

”Den första gång jag såg dig”

Den första gång jag såg dig, det var en sommardag
på förmiddan, då solen lyste klar,
och ängens alla blommor av många hundra slag,
de stodo bugande i par vid par.
Och vinden drog så saktelig, och nere invid stranden,
där smög en bölja kärleksfull till snäckan uti sanden.
Den första gång jag såg dig, det var en sommardag,
den första gång jag tog dig uti handen.

Den första gång jag såg dig, då glänste sommarskyn,
så bländande som svanen i sin skrud.
Då kom det ifrån skogen, från skogens gröna bryn
liksom ett jubel utav fåglars ljud.
Då ljöd en sång från himmelen, så skön som inga flera;
det var den lilla lärkan grå, så svår att observera.
Den första gång jag såg dig, då glänste sommarskyn
så bländande och grann som aldrig mera.

Och därför när jag ser dig, om ock i vinterns dag,
då drivan ligger glittrande och kall,
nog hör jag sommarns vindar och lärkans friska slag
och vågens frus i alla fulla fall.
Nog tycker jag ur dunig bädd sig gröna växter draga
med blåklint och med klöverblad, som älskande behaga,
att sommarsolen skiner på dina anletsdrag,
som rodna och som stråla och betaga.

Läs dikten på Litteraturbanken.

Dikten har tonsatts.

Denna dikt är ett bra exempel på naturens samklang med känslorna och hur naturen används för att beskriva en älskad människa. Be eleverna peka på exempel på detta i texten.

”Släpp fångarne loss”

”Släpp fångarne loss, det är vår!
Var mänska i sin själ
i grunden vill så väl!”
Åh, aldrig jag tror, att det går
av sociala skäl,
av sociala skäl.
Men – gärna för mig! Om jag konstapel vore,
jag öppnade. Nyckeln kved på Fridas milda bud:
De komme i trav, så vilda ut de fore
och andades av luften ljum och såge vårens skrud! –

”Släpp fångarne loss, det är vår!
Var mänska i sin själ vill väl,
när grön Naturen står.”

När natten är inne –
(är Frida nu med på mitt resonemang?)
förskräckes vart sinne:
En klämtning i kyrktornet klang!
Och bort emot söder
en pelare rök står mot himmelens grund,
det pyr, och det glöder,
och brandkåren bullrar på stund!
...

”Släpp fångarne loss, det är vår!
Var mänska i sin själ vill väl,
när grön Naturen står!”
Och Rådman är vaken;
vid fönstret han skakar för kylande vind.
I skenet från staken
står dottern så bleknad om kind.
En dörr börjar dundra.
Ur mörkret framstörtar en svartskäggig man:
”Tag hit ett par hundra!
Nu brådskar det, gubbe, minsann!”
...

”Släpp fångarne loss, det är vår!
Var mänska i sin själ vill väl,
när grön Naturen står.”

Med fickorna fulla
av pengar han rusar mot dörren och lyss,
men vänder: ”Min pulla,

ro hit med en smällande kyss!”
Den gamle, han ryter,
så blodet hos boven blir kallt som en is,
och luft honom tryter:
”Tag hellre min silverservis!”

– Släpp fångarne loss, det är vår!
Var mänska i sin själ
i grunden vill så väl!”
Jag tvekar, som Frida förstår,
av sociala skäl,
av sociala skäl.
Dock, gärna för mig! Om jag konstapel vore,
jag öppnade. Nyckeln kved på hennes milda bud.
Men stunden därpå jag brått från staden fore,
och mina händer tvådde jag för följderna – vid Gud!

”Släpp fångarne loss, det är vår!
Var mänska i sin själ vill väl,
när grön Naturen står!”

Läs dikten på Litteraturbanken.

Dikten har tonsatts.

Läs dikten tillsammans en strof i taget och stanna upp och fundera kring vad som sägs i dikten och hur det sägs. Varför står vissa meningar inom citattecken? Vilka funktioner fyller det? Samtala om vad författaren vill säga ned dikten? Låt flera förslag komma fram. Är det en rolig eller allvarlig dikt? Diskutera vad eleverna själva skulle svara på uppropet ”Släpp fångarna loss det är vår”?

Man kan också uppmärksamma eleverna på den ålderdomliga pluralformen ”fångarne” istället för fångarna. I dikten finns också många konjunktivböjningar, en verbform som numera sällan används. Fundera över vilken funktion konjunktivformer fyller i dikten. Prova att byta ut dem mot preteritum som känns mer naturligt i dag. Vad får det för effekt?

Frida, som diktjaget vänder sig till ett par gånger i dikten, är en känd figur i svensk litteratur. Staden där dikterna om Frida utspelas kallades av författaren för ”Lilla Paris”. Ge eleverna i uppgift att ta reda på mer om Frida och vilken stad det är som är förebild till ”Lilla Paris”. Eleverna kan ta reda på detta och mer om Birger Sjöberg på Litteraturbanken och på Birger Sjöberg-sällskapets hemsida.

Se episoden där dikten illustreras i Hans Alfredsons och Tage Danielssons

film *Släpp fångarne loss*. Diskutera hur dikten illustreras där. Även dikten "Den första gång jag såg dig" finns med i filmen.